

Delplan 4

Alkoholpolitiske retningslinjer for bevillingsaker Fredrikstad kommune 2008 - 2012

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innledning	side 02
1. Kommunens ansvar og rolle i alkoholpolitikken.....	side 03
1.1 Hovedmål for rusmiddelpolitikken i Fredrikstad kommune....	side 03
1.2 Alkoholpolitiske avveininger.....	side 04
1.3 Kommunens, politiets og bevillingsøkeres ansvar.....	side 04
2. Generelle hensyn i bevillingspolitikken.....	side 05
2.1. Næringspolitiske hensyn.....	side 05
2.2. Geografiske hensyn.....	side 05
2.2.1. Generelt for hele kommunen.....	side 05
2.2.2. Fredrikstad sentrum.....	side 06
2.2.3. Gamlebyen.....	side 07
2.2.4. Selbak/ Gressvik.....	side 07
3. Retningslinjer for ulike typer virksomheter.....	side 08
3.1. Type virksomhet.....	side 08
3.1.1 Størrelse	side 08
3.1.2. Overnattingssted.....	side 08
3.1.3. Restaurant.....	side 08
3.1.4. Spiserestaurant	side 08
3.1.5. Nattklubb.....	side 09
3.1.6. Diskotek.....	side 09
3.1.7. Pub.....	side 09
3.1.8. Bar.....	side 09
3.1.9. Selskapslokale.....	side 09
3.1.10.....	side 10
3.1.11	side 10
3.2. Uteservering.....	side 10
4. Overordnede retningslinjer.....	side 10
4.1. Generelt.....	side 10
4.2. Begrensninger i antall bevillinger.....	side 10
4.3. Vilkår.....	side 11
4.4. Ordens-og trafikkmessige forhold.....	side 11
4.5. Ordensvakt	side 11
4.6. Stedsutforming	side 11
4.7. Salgsbevilling.....	side 12
4.8. Søknad/vedtak om skjenkebevilling.....	side 12
4.9. Hovedtrekk for utøvelse av forvaltningsskjønnet.....	side 13
4.10. Kontrollvirksomheten.....	side 13
Retningslinjer for kontrollvirksomheten	side 14

Vedlegg: Forskrift om skjenke-, åpnings-og lukningstider for serveringssteder.

Innledning

Alkoholloven regulerer tilgjengelighet av alkoholholdig drikk blant annet gjennom bevillingssystemet, ved fastsettelse av vilkår for hvordan salg og skjenking skal skje, samt kontroll med at vilkår blir overholdt. Loven inneholder også regler som tar sikte på å påvirke etterspørselen. Loven gjelder for drikkevarer som inneholder mer enn 2,5 % alkohol. Øl og vin med lavere alkoholinnhold kan selges uten bevilling jf lov av 2. juni 1989 nr 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.

All omsetning av alkoholholdig drikk krever særskilt offentlig tillatelse (bevilling), og de fleste bevillinger gis av kommunen. Prinsippet bak det kommunale bevillingssystemet er at tilgjengeligheten av alkohol i hovedsak bestemmes av lokale myndigheter. Alkoholloven gir kommunen ansvar for å tildele, føre kontroll med og eventuelt inndra salg – og skjenkebevillinger innenfor kommunegrensen. Alle bevillinger skal utøves i henhold til alkohollovens regler. Overtredelse av alkoholloven eller forskrift gitt i medhold av den, kan medføre inndragning av bevillingen. Slike overtredelser er også straffbare.

Alkohollovens § 1-7d pålegger kommunen å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan som bør rulleres hver kommunestyreperiode. Fredrikstad kommune har hatt alkoholpolitisk plan, samt forskrift om skjenke -, åpnings – og lukketider for serveringssteder, siden 1995. Den siste gjeldende alkoholpolitiske planen for 2004 – 2008, ble vedtatt av bystyret 13. mai 2004.

I bystyrevedtak av 8. november 2007 ble det nedsatt et politisk utvalg som fikk i oppdrag og revidere planen i forhold til ny bevillingsperiode 2008 - 2012. Utvalget består av fem valgte medlemmer og to sekretærer oppnevnt av rådmannen. Bransjeforeningen for overnatting, servering og service (BOSS) gis representasjon i utvalget med ett medlem. Det er en forutsetning at arbeidet med revideringen av planen sees i sammenheng med prosjektet for utarbeidelsen av Helhetlig Rusmiddelpolitisk Handlingsplan, slik Sosial – og helsedirektoratet anbefaler jf bystyrevedtak av 08.11 2007 og prosjektdirektiv vedtatt 19.12 2007.

I den helhetlige handlingsplanen skal kommunale bevillingsordninger i henhold til alkoholloven sees i sammenheng med forebyggende arbeid og behov for innsats på rehabiliteringsområdet. Planen skal ha et tydelig folkehelseperspektiv og bruk av alkohol og narkotika skal sees i sammenheng. Det betyr at den helhetlige planen utarbeides som ett hoveddokument med oversikt over målsettinger, statuskartlegginger, utviklingstrekk og utfordringer i rusfeltet. Deretter følger tre utdypende plandeler for temaene; 1. Forebygging, 2. Behandling og rehabilitering og 3. Omsorg og lavterskeltiltak.

Revideringen av alkoholplanen implementeres i henhold til disse føringene som en egen plandel, i tillegg til de tre ovennevnte. Plandel 4 "Alkoholpolitiske retningslinjer for bevillingssaker" inneholder de samme alkoholpolitiske tema som i tidligere alkoholpolitisk plan jf. alkohollovens bestemmelser. Plandel 4 er ment å være et styringsverktøy for så vel administrasjonen som politikere og et dokument som næringslivet vil ha nytte av og som de må forholde seg til. Plandel 4 bidrar med dette til en forutsigbar og ryddig alkoholpolitikk.

Den overordnede målsettingen for kommunens alkoholpolitikk er å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruken kan innebære. Kommunal alkoholpolitikk skal bidra til at alkoholbruken reduseres for befolkningen over 18 år og bidra til å hindre bruken av illegale rusmidler. Fredrikstad kommune skal ha et særlig fokus på rusforebyggende arbeid for å forhindre at barn og unge ikke bruker rusmidler.

Fredrikstad 06.02. 2008

Leif Eriksen (FrP) leder

Peter Kuran (H)

Inger Stølan Hymer (KrF)

Kari Agerup (Ap)

Rune Fredriksen (Ap)

Kapittel 1 Kommunens ansvar og rolle i alkoholpolitikken

1.1 Hovedmål for rusmiddelpolitikken i Fredrikstad kommune

Kommunens hovedmål for rusmiddelpolitikken er å redusere negative konsekvenser som rusmiddelmisbruk har for enkeltpersoner og for lokalsamfunnet. Planens hovedmål samsvarer med regjeringen nasjonale rusmiddelpolitikk og med alkohollovens formålsparagraf 1 -1, sitat:

”Reguleringen av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk etter denne lov har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer”.

Kommunens myndighetsutøvelse må således sees i sammenheng med lovens formål. I tillegg til hovedmålet er det i den helhetlige planen utarbeidet konkrete effektmål for virkningen av godt planverk etter endt planperiode. Effektmål er fordelt på 4 fagområder:

1. Folkehelse og forebyggende arbeid

- Antall rusrelaterte ulykker, skader, vold og kriminalitet reduseres
- Færre ungdommer og voksne utvikler rusavhengighet
- Helseforskjeller som følge av rusavhengighet avtar og gir flere leveår og bedret livskvalitet for rusavhengige
- Forebyggende arbeid er samordnet og helhetlig. Tiltakene er rett mot foreldre, barn/unge og risikoutsatte

2. Tiltaksapparatet

- Innbyggere med rus – og dualproblematikk tilbys helhetlige, effektive og kvalitetssikrede tjenester som bidrar til habilitering, rehabilitering og god omsorg for de med varige skader
- Tjenestemottakere har reell brukermedvirkning i utvikling av individuelt tilpassede tjenester

3. Organisering – og samhandling

- Tjenestemottakerne møter en tilgjengelig, kompetent og samordnet rus – og psykiatritjeneste
- Det er tilrettelagt for en systematisk samhandling mellom kommunen, statlige spesialisthelsetjenester, fylkeskommunen og private / frivillige organisasjoner
- Kommunale arbeidsrettede tiltak for målgruppen er samordnet med NAV og private/ frivillige organisasjoner

4. Helhetlig rusmiddelpolitikk

- Alkoholpolitiske vedtak bidrar til å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer og reduserer samfunnsmessige og individuelle skadevirkninger av alkoholbruk
- Utvikling av lokal rusmiddelpolitikk har fokus på folkehelse, forebygging og tidlig intervensjon
- Politikere, fagansatte, politiet og næringsorganisasjoner samarbeider om forebyggende og preventive rusmiddeltiltak for befolkningen

1.2 Alkoholpolitiske avveininger

Alkoholloven inneholder viktige virkemidler for å forebygge og begrense bruk av rusmidler i befolkningen. De mest effektive tiltakene er såkalte regulatoriske virkemidler i loven som påvirker pris og tilgjengelighet av alkohol. Dette omfatter blant annet kontroll med omsetning og skjenking av alkohol, samt håndhevelse av aldersgrenser. Den kommunale rusmiddelpolitikken er viktig for å regulere omsetningen av alkohol og begrense de alkoholrelaterte problemene og alkoholloven gir derfor kommunen utstrakt frihet til å bestemme sin egen alkoholpolitikk.

I alkoholloven søkes en rekke kryssende hensyn ivarett og loven åpner for at næringspolitiske interesser kan vektlegges i tildelingspolitikken. På den ene siden ønsker myndighetene at alkohol skal være tilgjengelig, og på den annen side ønsker man å begrense de sosiale og helsemessige skadene alkohol medfører. Det er arbeidsplasser og inntekter knyttet til salg og skjenking av alkohol, samtidig som alkohol påfører samfunnet og enkeltmennesker betydelige lidelser. I de alkoholpolitiske beslutningene vurderes det i hvor stor grad bransjeinteresser skal være utslagsgivende i kommunal bevillingspolitikk i forhold til hensynet til folkehelsen og den forebyggende effekten.

1.3 Kommunens, politiets og bevillingssøkeres ansvar

Det er bystyret som er tildelt ansvaret for å innvilge bevilling for salg og skjenking av brennevin, vin og øl. Bystyret kan delegere myndighet til å tildele bevillinger, samt fastsette tid for salg og skjenking til formannskapet. Bevillingene kan innvilges inntil 4 år av gangen, men ikke ut over 30. juni etter et nytt bystyre har tiltrådt. Salgs – og skjenkebevillinger knyttes i følge loven til eierskapet, også om dette er en juridisk person. Bevillingen gis den enhet som har det økonomiske og juridiske ansvaret for bedriften, og en bevillingshaver kan ha flere bevillinger.

Politiet og helse – og sosialmyndighetene skal uttale seg om bevillingssøknader før de blir avgjort. Det kan også innhentes uttalelse fra skatte – og avgiftsmyndighetene. Kommunen kan pålegge en søker selv å dokumentere de opplysningene som er nødvendige for å ta stilling til vandel, og om søker tilfredsstiller de krav som stilles i loven om skatte – og avgiftsmessige forhold. Dette gjelder hensyn til bevillingshaver, personer som eier en vesentlig del av virksomheten eller selskapet, og / eller driver selskapet, samt styrer av bevillingen. Vandelskravet gjelder ikke for bevilling av A/S Vinmonopolet. Dersom politiet eller skatte – og avgiftsmyndigheten avdekker forhold som kan ha vesentlig betydning for bevillingsspørsmålet, plikter de av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikten å informere bevillingsmyndigheten om dette.

Kommunen er pålagt å innhente uttalelser fra Omsorgs- og oppvekstseksjonen som har et særlig ansvar for å vurdere bevillingspolitikken ut fra et sosialt – og helsemessig perspektiv. Videre er bystyret pålagt å innhente uttalelser fra politiet som skal vurdere den politimessige siden ved en søknad. Politiet skal uttale seg om skikkethet til bevillingssøker, samt styrer/stedfortreder av bevillingen. Politiet skal også vurdere de ordens – og trafikkmessige forhold som kan knyttes til søknaden. Bevillingsmyndigheten kan kreve politiattest.

Det skal føres kontroll med at bevillingshavere overholder loven, bl.a. at det ikke selges eller skjenkes til mindreårige. Det kan knyttes særlige vilkår til en bevilling og vilkårene skal overholdes. Dersom loven eller vilkårene brytes, kan bevillingen inndras. Loven gir også hjemmel til å inndra en bevilling dersom det skjer gjentatt omsetning av narkotika på skjenkestedet, selv om bevillingshaver ikke har kjent til dette.

Kommunen kan til en viss grad fastsette annen salgs – og skjenketid enn det som fremgår av loven. Kommunen kan både utvide eller innskrenke den generelle salgs – og skjenketiden som er angitt i alkoholovens § 3 – 7 og § 4 – 4. Dette kan delegeres til formannskapet. Skjenking av brennevin mellom kl. 03.00 og 13.00 og skjenking av øl og vin mellom kl. 03.00 og 06.00 er likevel forbudt etter § 4- 4.

Kommunen er gitt stor selvstendighet til å fastsette kommunale retningslinjer for innvilgelse av salgs – og skjenkebevillinger. Det er opp til kommunens frie skjønn å vurdere om det skal gis salgs – eller skjenkebevilling, men avgjørelsen i den enkelte sak må treffes på et saklig grunnlag, og vedtakene må begrunnes. I loven er det tatt inn en rekke eksempler på hensyn kommunen må vektlegge ved skjønnsutøvelsen – eksemplene er ikke uttømmende. Det er viktig å merke seg at hensynene kan brukes som begrunnelse for å innvilge en søknad, og til å avslå. Eksempel på hensyn kan være begrensninger i antall skjenkesteder, plassering og størrelse av disse, type virksomhet, krav til vakthold, alderssegment og næringspolitiske hensyn mv.

Dette innebærer at kommunen står fritt, ut fra saklige hensyn, å fastsette et bestemt antall bevillinger, samt hvem som skal få en bevilling. Dette innebærer at bystyret ikke behøver innvilge alle søknader som tilfredsstillt kravene ut fra prinsippet om likebehandling.

2. Generelle hensyn i bevillingspolitikken

2.1. Næringspolitiske hensyn

Alkoholoven sier at kommunen kan legge vekt på næringspolitiske hensyn når en søknad blir vurdert. Begrunnelsen for dette er at alkoholpolitikken ikke kan sees løsrevet fra andre samfunnsmessige forhold, og at kommunens skjønsmessige myndighet ikke bør være snevrere innen dette området enn i andre deler av forvaltningen.

Kommunens skjønnsutøvelse vil kunne føre til en tilsiktet eller utilsiktet konkurransevridning, noe som tilsier varsomhet og strenge krav til saklighet. Det er derfor viktig å begrunne skjønnsutøvelsen. Det er helt legitimt for kommunen å legge vekt på andre samfunnsinteresser, og det er også legitimt å vektlegge hensyn til miljø- og byutvikling. Når det i loven i tillegg sies at bevillingssøker skal dokumentereandel i forhold til skatte- avgifts- og regnskapslovgivningen, har dette i seg selv en sterk næringspolitisk vinkling.

Alkoholoven sier også at skatte- og avgiftsmyndighetene, samt politiet, har en meldeplikt overfor bevillingsmyndighetene. Dette skal være et godt virkemiddel for å styrke seriositeten i næringen, og dermed også stabiliteten i forhold til arbeidsplassene.

2.2. Geografiske hensyn

Geografiske begrensninger kan være et egnet styringsverktøy i forhold til hvilke etableringer Fredrikstad kommune ønsker. For at dette skal kunne gi et reelt grunnlag for alkoholpolitisk styring, må det gis en vurdering av nærmere avgrensede områder, ved siden av en generell vurdering for kommunen forøvrig.

2.2.1. Generelt for hele kommunen:

Virksomheter som ligger i eller i tilknytning til boligområder eller i nærmiljøer til skoler og ungdomsklubber skal i sin alminnelighet ikke gis skjenkebevilling. Dersom det skal tildeles skjenkebevilling, skal dette i utgangspunktet gjøres til virksomheter som serverer varm mat beregnet på middagsgjester.

Begrepet boligområde må gis en nærmere vurdering i forholdet til bymessige tettsteder.

Vi har i Fredrikstad kommune en rekke områder som kan vurderes særskilt i en alkoholpolitisk sammenheng. Dette er f.eks. typiske utfartssteder som Hankø, Vikene, Engelsviken, Solviken, Tangen, Skjærviken o.l. Mange av disse stedene ligger i kystsonen, og er populære turiststeder. Området ved Dikeveien på Rolvsøy er også et slikt spesielt område som bør vurderes særskilt i alkoholpolitisk sammenheng.

På flere av disse stedene er det etablert spiserestauranter med bevilling. Det er ikke alkoholpolitisk betenkelig med etablering av spiserestauranter på slike steder.

Hvorvidt det skal kunne etableres en danserrestaurant på noen av disse stedene, må dette eventuelt vurderes spesielt. Det er ikke alkoholpolitisk ønskelig med bevilling til nattklubb i disse områdene, og det skal også utvises tilbakeholdenhet ved tildeling til pub/bar og diskotek.

For disse områdene fastsettes skjenke- og åpningstid gjennom enkeltvedtak etter en vurdering av det behov som er anført i bevilingsøknaden.

I Fredrikstad kommune er det flere områder som vil kunne gis karakteristikken bymessige tettsteder. Dette er områder som er handelssentra og naturlige sosiale samlingssteder. Historisk har dette vært sosiale treffsteder. Rent reguleringsmessig har disse fått et bymessig preg. Fredrikstad sentrum og Gamlebyen er selvfølgelig slike områder, men også Selbak og Gressvik har dette preget. Nå vil det i alle disse områdene være viktig å finne en avgrensning i forhold hva som er naturlige boligområder. Når det er angitt en geografisk begrensning ved hjelp av gater/veier, skal denne ikke oppfattes som en absolutt avgrensning, men må forstås som en veiledning i forholdet til de områder der også andre hensyn må vektlegges. Hovedtyngden av skjenke- og serveringsstedene i Fredrikstad er og bør være i Fredrikstad sentrum.

Problemet i denne forbindelse er at Fredrikstad sentrum er et forholdsvis uklart avgrenset område med boligområder tett inn til dette sentrumsområdet. Rent byutviklingsmessig er det ønskelig at det skal bo mennesker i sentrum. Rent alkoholpolitisk skal dette være hensyn det legges vekt på i utøvelsen av bevilingspolitikken.

Når det i denne sammenheng benevnes serverings- og skjenkesteder, menes ikke selskapslokaler, eller det som er gitt betegnelsen "andre type serveringssteder."

2.2.2. Fredrikstad sentrum

Med Fredrikstad sentrum i denne sammenheng, menes et område avgrenset av Vesterelven., Turngt., Nygaardsgaten., Nygaten., Gunnar Nilsensgate., Brochsgate, Farmannsgate og Molvigkaia.

I Fredrikstad sentrum bør det tillates alle typer virksomheter som er beskrevet i denne planen. Det må likevel ut fra et alkoholpolitisk synspunkt være riktig at Fredrikstad kommune legger inn begrensninger i forhold til hvilke etableringer som kan gjøres i dette geografisk snevre området. Kommunen skal også vurdere antall bevilinger totalt, skjenkestedenes størrelse, plassering i forhold til hverandre og type steder. Det er et mål for Fredrikstad kommune å kunne vise til et bredt spekter av ulike typer virksomheter i dette området, og politisk vil det etter en skjønnsmessig vurdering være mulig å nekte bevilling til bestemte typer virksomheter for å nå dette målet. Med utgangspunkt i at sentrum et geografisk lite område, søkes antall diskotek, danserestauranter og nattklubber begrenset, og må sees i sammenheng med annen type etablering. Antall rene drikkesteder som puber/barer skal også holdes på et moderat nivå. Dette betyr at mindre ledige forretningslokaler ikke uten videre kan omgjøres til skjenke- og serveringssted. Det bør føres en restriktiv linje i forhold til bruksendringer.

Det er en klar tendens til at mindre forretningslokaler og kafeer langs de to hovedgatene, Nygaardsgaten og Storgata, gjøres om, eller ønskes gjort om, til skjenke og serveringssteder. Dette er en negativ utvikling. Når det gjelder området langs bryggepromenaden i Fredrikstad kan det være grunn til å peke på at området i utgangspunktet er ment å være et rekreasjonsområde for innbyggerne i kommunen. Videre er dette et tilbud til turister som kommer båtveien til Fredrikstad. Dette er momenter som bør og skal vektlegges under planleggingen av hvorledes bryggepromenaden skal fremstå, og hvilke tilbud som skal finnes i dette området. Det skal utvises stor varsomhet ved tildeling av eventuelt flere skjenkebevilinger enn det som allerede er etablert.

Vedrørende båter og andre innretninger som ligger ved kai i Fredrikstad, er det Borg Havn IKS som tildeler liggeplass. Når det gjelder strekningen Kråkerøy bro til og med

Dampskipsbryggen, utgjør dette Fredrikstad Gjestehavn og forvaltes etter avtale med Opplev Fredrikstad AS

En eventuell tildeling av en alminnelig skjenkebevilling til for eksempel en charterbåt eller annen innretning ved landligge, vil således ikke innebære tildeling av fast liggeplass ved kaien i Fredrikstad. Det er således ikke aktuelt å tildele en alminnelig bevilling til denne type virksomheter.

I Fredrikstad er det gitt begrenset tillatelse til skjenking ved landligge om bord i båter som er tildelt skjenkebevilling i forbindelse med chartertrafikk. Det er gitt tillatelse til 1 times skjenking i forbindelse med på- og avstigning, og ved spesielle arrangementer. Dette kan økes til 1 time i forbindelse med påstigning og 2 timer i forbindelse med avstigning.

Godkjente charterbåter som er tildelt landligge ved Blomstertorvet, kan etter søknad gis anledning til å skjenke ved landligge i perioden 1. april til 1. oktober. Som et vilkår til denne adgangen settes at båten kun skal markedsføres som charterbåt, og at den skal være sjømannsmessig bemannet med tilstrekkelig personell som er godkjent for å kunne håndtere en krisesituasjon til sjøs. Hovedaktiviteten skal således være chartertrafikk, - også i den perioden.

Når det gjelder tidspunkt for skjenking, gjelder de alminnelige regler for Fredrikstad kommune. Skjenking på dekk må følge reglene for uteservering.

2.2.3. Gamlebyen

Med Gamlebyen i denne sammenheng menes området avgrenset av Glomma og Vollene. Gamlebyen har stor betydning både nasjonalt og internasjonalt, og er et sted med en helt spesiell kulturtilknytning. Det er derfor viktig at byen fremstår som levende og kan gi et reelt tilbud til turister.

Likevel bør det utvises stor forsiktighet både når det gjelder type og antall bevillinger som gis i dette området. Det er ikke aktuell alkoholpolitikk for Fredrikstad kommune å gi bevilling til diskotek eller nattklubb i Gamlebyen. Ved eventuell bevilling til danserestaurant bør det knyttes vilkår til skjenke- og åpningstid som tar hensyn til at Gamlebyen også må betraktes som et boligområde.

2.2.4. Selbak/Gressvik

Med Gressvik i denne sammenheng menes området langs Storveien avgrenset av Parkveien og Hans Eriksens vei. Med Selbak i denne sammenheng mens området avgrenset av Glomma, Begbyveien, Trykkeriveien, Dr. Nilsensvei og Borgeveien.

Dette er naturlige sosiale samlingssteder og bydelsmessige handelssentra. Skillet mellom hva som må regnes som boligområder og hva som kan regnes som bymessig tettsted er svært flytende og vanskelig å definere på disse stedene. Dette må derfor ha betydning for hva slags etableringer som kan tillates ut fra et alkoholpolitisk synspunkt.

Det er allerede etablert skjenke- og serveringssteder i disse områdene. Det er tvilsomt om det vil være alkoholpolitisk riktig å gi skjenkebevilling til diskotek på disse stedene, men dersom konseptet er det rette ses det ikke negativt på forsøk å skape et tilbud til ungdom i aldersgruppen 18 til 20 år utenfor sentrum. Det bør utvises stor tilbakeholdenhet med tanke på eventuelle bevillinger til danserestauranter. En slik bevilling skal i så fall behandles spesielt med tanke på at dette vil være en etablering i et boligområde. Dette skal også komme til uttrykk ved fastsettelse av skjenke- og åpningstider.

3. Retningslinjer for ulike typer virksomheter

3.1. Type virksomhet

Loven slår fast at en bevilling gjelder for en bestemt type virksomhet i et bestemt lokale. Loven gir altså adgang til å skille mellom ulike typer skjenke-/serveringssteder og tildele bevillinger med ulikt innhold og ulike vilkår. Det er Fredrikstad kommunes målsetting at byen skal ha et variert og sammensatt tilbud innen restaurantnæringen. Stedets karakter, målgruppe m.m. skal vektlegges ved tildeling eller avslag av en bevilling. Det er tilnærmet umulig å gi en eksakt beskrivelse av hva som kjennetegner ulike type virksomheter. Det vil likevel være hensiktsmessig med en "rammebeskrivelse" om hva Fredrikstad kommune forstår med en bestemt type virksomhet. En slik beskrivelse må bli generell og det stilles derfor strenge krav til skjønnsutøvelsen. Beskrivelsen av type virksomhet skal ikke alene være et hensyn som vurderes i forbindelse med tildeling eller avslag på en bevillingssøknad, men skal også danne grunnlag for å knytte vilkår til bevillingsutøvelsen.

3.1.1 Størrelse

Antall gjester den enkelte bevilling maksimalt kan betjene, skal fremgå av søknadene. Dette er et helt relevant hensyn for kommunen å legge vekt på ved vurdering av en eller flere søknader. I forhold til de ulike typer skjenkesteder, skal formannskapet ut fra en alkoholpolitisk vurdering, og med utgangspunkt i uttalelsen som kommer fra politiet, ta stilling til størrelsen på eventuelle virksomheter som kan tillates etablert i ulike områder. Det kan også være en øvre begrensning på det antall gjester det er ønskelig at et skjenkested skal kunne betjene. Slike hensyn tilsier at det også bør stilles krav i forbindelse med minimumsstørrelse for spisesteder som vil skjenke alkohol. I en slik vurdering vil man måtte vurdere grenseoppgangen mellom hva som faktisk vil fremstå som en spiserestaurant e.l. eller hva som faktisk vil fremstå som for eksempel en pub. Dette vil ha betydning for hva slags bevilling som vil kunne innvilges for stedet. Slike hensyn skal også ha betydning i forhold til den innbyrdes geografiske plasseringen av skjenkestedene.

3.1.2. Overnattingssted

Overnattingssteder er tatt med særskilt i denne forbindelse. Overnattingssted forstås i denne sammenheng som hotell, motell, pensjonat og ungdomsherberge. Overnattingsstedene er så ulike i sin karakter at det skal skilles mellom hvilke bevillinger disse kan få, og om de kan få bevilling.

Et hotell vil som regel måtte søke om flere skjenkebevillinger. Et hotell vil ofte omfatte ulike type skjenkesteder som restauranter, diskotek, nattklubb, bar, selskapslokaler o.s.v. Når det gjelder skjenke- og åpningstider, vurderes hoteller annerledes enn annen virksomhet. Det fremgår av loven at overnattingsgjester på et hotell kan få servert øl og vin hele døgnet. Forutsetningen er at dette skjer utenfor skjenkestedet, f.eks. på rommet eller i resepsjonen.

3.1.3. Restaurant

Begrepet restaurant omfatter flere type steder. Felles for disse stedene, er at det serveres varm mat fra eget kjøkken. Begrepet omfatter restauranter med et stort utvalg av nasjonale og internasjonale retter. Kafeteria er i denne planen definert under begrepet "enklere spisesteder". Det fremgår av loven at hamburgerbarer og gatekjøkken eller lignende ikke skal tildeles skjenkebevilling.

3.1.4 Spiserestaurant

A)

Restauranter med eget kjøkken og et bredt utvalg av nasjonale og internasjonale retter kan tildeles bevilling med fulle rettigheter dersom vilkårene ellers er tilstede.

B)

For enklere spisesteder kan det innvilges bevilling for alkohol med inntil 22 volumprosent.

Definisjon av spisesteder relateres mot meny og stedsutforming.

3.1.5 Nattklubb

Nattklubb innretter seg mot personer fra 20 år og oppover. Det er ingen krav til matservering eller spesielt underholdningstilbud i forbindelse med nattklubb. Det kan gis bevilling med fulle rettigheter.

Dersom det gis bevilling til nattklubb, skal det knyttes vilkår om nedre aldersgrense på minimum 20 år, og om ordensvakter, både ved inngangsdør og i lokalene.

3.1.6. Diskotek

Diskotek innretter seg mot et yngre publikum, fra 18 år og oppover. Det er ingen krav til matservering eller spesielt underholdningstilbud i forbindelse med diskotek. Det kan innvilges bevilling for skjenking av alkohol med inntil 22 volumprosent på denne type steder. Skjenking av brennevin er ikke tillatt.

Det skal knyttes vilkår om ordensvakt til en eventuell skjenkebevilling ved et diskotek. Det skal også knyttes som vilkår at det føres kontroll med at det ikke slippes inn flere gjester enn hva lokalet er godkjent for. Dersom det blir arrangert lukkede selskap som for eksempel skoleball, er det ikke anledning til å skjenke alkohol dersom det er invitert personer som er under 18 år. Det skal etableres vaktordninger ved inngangsdør og i lokalene.

3.1.7. Pub

En pub kan grovt karakteriseres som et uformelt serveringssted med hovedvekt på omsetning av øl. Kjennetegn er intet kjøkken, men kan ha et "snackstilbud" som sandwich, mikromat eller lignende. Denne type serveringssteder har ofte et meget bredt spekter av ølsorter. Det er ofte et musikktilbud på denne type steder, men ikke dans. Dette er treffsteder på formiddag og kveldstid. Skjenking av alkohol foregår i hovedsak over disk. Ut fra et alkoholpolitisk synspunkt kan denne type steder gis bevilling for alkohol med inntil 22 volumprosent.

3.1.8. Bar

Barbetegnelser har hovedvekt i varespekter på et bredt utvalg av brennevin og internasjonale drinker. Driftskonseptet på barer gjør at de har sin omsetning på kvelds og nattetid. Det kan gis bevilling for brennevin. Det fremkommer av dette at nedre aldersgrense skal være 20 år. Dette har bl.a. med at driftskonseptet i seg selv har en hovedvekt på omsetning av brennevin, og at nedre aldersgrense for brennevin er 20 år. Dersom drift av bar er hovedkonseptet for en virksomhet og/eller virksomheten har egen inngang fra gaten, skal det knyttes vilkår til bevillingen om ordensvakt.

3.1.9. Selskapslokale

Dette er lokaler som i utgangspunktet har som driftskonsept å servere til lukkede selskaper og der det er bevillingsplikt. Selskapslokaler kan tildeles innskrenket skjenkebevilling. Den kan også tildeles bevilling for brennevin. Selskapslokaler skal ikke ha åpent ut over det som er fastsatt for kommunen gjennom en generell forskrift.

3.1.10. Revy/teater

Lokaler som i hovedsak benyttes til revy- og teatervirksomhet og lignende kan tildeles fulle rettigheter.

Skjenke- og åpningstid fastsettes gjennom enkeltvedtak etter en vurdering av det behov som er anført i bevillingssøknaden, dog ikke ut over det tidspunkt fastsatt som normalåpningstid i loven. Dersom et enkelt arrangement krever åpningstid ut over det som gjelder for virksomheten, kan dette søkes om for den eller de særskilte anledningene.

3.1.11. Annen type serveringslokale

Det finnes ut over de stedene som er angitt ovenfor en rekke serveringslokaler/spisesteder som er knyttet til kjøpesentra, studentsamskipnaden o.l. Ut fra en alkoholpolitisk vurdering synes det ikke påkrevet å gjøre endringer/komme med ytterligere spesifikasjoner ut over det som er angitt vedrørende spisesteder generelt. For denne type virksomheter kan det innvilges bevilling for alkohol med inntil 22 volumprosent.

Disse og eventuelt tilsvarende lokaler bør gis en skjenke og åpningstid som er tilpasset denne type virksomhet spesielt. Dersom et enkelt arrangement krever åpningstid ut over det som gjelder for virksomheten, kan dette søkes om for den eller de særskilte anledningene.

3.2. Uteservering

Uteservering følger kalenderåret og gis for ett år av gangen. Det bør knyttes vilkår til uteservering, men ofte vil ikke slike vilkår begrunnes alkoholpolitisk. For eksempel gjøres dette i avtale mellom Teknisk drift og det enkelte serveringssted. Punkt 8 i avtalen av 2007 sier for eksempel at dersom Fredrikstad kommune på grunn av spesielle omstendigheter må ta arealet i bruk på kort varsel, vil leieavtalen bli hevet for det nødvendige tidsrom.

Andre vilkår kan for eksempel ta sikte på å begrense støynivået for omgivelsene. Det kan settes individuelle begrensninger i åpningstiden, for eksempel i typiske boligområder. Som generelt vilkår settes at det ikke tillates musikk etter kl.23.00 i uteområder.

4. Overordnede retningslinjer

4.1. Generelt

Fredrikstad kommune legger de definisjoner av type virksomhet og de geografiske avgrensninger som fremkommer i kapittel 3 og 4 til grunn for sin bevillingspolitikk. Det forutsettes at det føres en restriktiv bevillingspolitikk der kommunens alkoholpolitiske målsetting skal vektlegges. De hensyn som er tatt inn i denne planen, eller i loven, vil ikke være uttømmende for det forvaltningsskjønnet som skal utøves. Alle forhold ved søknaden må vurderes, og i sum ligge til grunn for en reell vurdering hvorvidt en søknad skal innvilges eller avslås. Det er en forutsetning at hver enkelt søknad behandles individuelt, og at formannskapet i hvert enkelt tilfelle begrunner sitt vedtak enten det er å avslå eller tildele en bevilling.

4.2. Begrensning i antall bevillinger

Det foreslås ikke i denne planen å innføre begrensninger i antall bevillinger som en generell ordning. Spesielt i Fredrikstad sentrum er antall skjenkesteder meget høyt. Det kan være grunn til å frykte en overetablering av skjenkesteder i dette området. Tildeling av bevilling til rene skjenkesteder uten matsservering bør derfor begrenses. En vil derfor sette såkalt tak på følgende type skjenkesteder i Fredrikstad sentrum

- Natklub
- Discotek
- Bar
- Pub

Bar som er etablert i samme lokale som en spiserestaurant og tilhører et helhetlig konsept, er unntatt fra begrensningen.

Utgangspunktet skal være bevillinger av ovennevnte type som var etablert pr. 01.01.2008

4.3. Vilkår

Formannskapet skal i stor utstrekning benytte adgangen til å knytte vilkår til en bevilling. Både gjennom å vektlegge ulike hensyn, samt benytte adgangen til å knytte vilkår til bevillingen, får kommunen et godt alkoholpolitisk styringsverktøy. Dette verktøyet skal benyttes aktivt. Det er imidlertid ikke anledning til å knytte nye vilkår til en bevilling i bevillingsperioden. Forutsetningen for et lovlig vilkår er at det er begrunnet i alkoholpolitiske hensyn, og må således ha saklig sammenheng med bevillingen, for eksempel fremme lovens formål, lette kontrollen eller avverge skadevirkningene ved salg og skjenkning av alkoholholdig drikk. Et vilkår som er begrunnet med bestemte kommunale retningslinjer eller mål for alkoholpolitikken, et ønske om å begrense antall salgs- eller skjenkesteder av en bestemt type, eller med alkohollovens formålsbestemmelse, er i utgangspunktet en saklig og tilstrekkelig begrunnelse.

For å heve kvaliteten på serveringsstedene og forebygge uorden og rusrelatert vold knyttet til serveringsstedene samt overskjenking, skal det settes vilkår om at minst styrer, stedfortreder og ordensvaktene, må ha gjennomført kurset "Ansvarlig vertskap". Det er også ønskelig at det øvrige serveringspersonalet gjennomfører dette.

4.4. Ordens- og trafikkmessige forhold

Vi kan fastslå at skjenke- og serveringsstedene fører med seg et utemiljø. Det er stor opphopning av mennesker i tilknytning til utestedene, spesielt i helgene. Tidvis er en stor andel av disse under 18 år. I tilknytning til dette utemiljøet oppstår det ofte ordens- og trafikkmessige problemer som klart har sammenheng med bruk av alkohol.

Uten at denne alkoholbruken nødvendigvis kan knyttes til skjenke- og serveringsstedene, er det likevel klart at opphopningen av menneskene har sammenheng med disse stedenes eksistens og beliggenhet. Dette forutsetter at det føres en restriktiv bevillingspolitikk der kommunens alkoholpolitiske målsetting skal vektlegges.

Dette betyr at det skal særdeles vektige grunner til å tildele en bevilling der politiet med utgangspunkt i de ordensmessige forhold ikke anbefaler at en bevillingssøknad, innvilges. Politiets anbefalinger i forhold til de trafikale forhold skal også tillegges stor betydning. Spesielt viktig er denne vurderingen i forhold til uteserveringer og til etablissementer som på grunn av sin egenart vil samle et stort antall mennesker på utsiden ved f.eks. stengetid. I forbindelse med slike steder bør hovedregelen være at politiets anbefalinger blir fulgt.

4.5 Ordensvakt

Politiet kan med hjemmel i lov kreve at ordensvakter på steder der kommunen gjennom sin bevillingspolitikk krever slike vakter, skal være godkjente av politiet. Det kan i den forbindelse kreves at ordensvaktene gjennomgår kurs for å bli godkjent. Kommunen skal kreve at ordensvaktene er godkjente av politiet.

Om det skal knyttes vilkår om ordensvakt til flere type skjenkesteder enn det som er angitt ovenfor, skal vurderes individuelt for hver enkelt søknad bl.a. ut fra det kjennskap man har til det enkelte skjenkested. Dersom skjenkestedet selv velger å etablere en vaktordning, skal det fremgå som et generelt vilkår at disse vaktene skal være godkjent av politiet.

4.6 Stedsutforming

En bevilling skal ikke gis dersom utforming eller innredning av et lokale er slik at det hindrer mulighetene for å utøve kontroll med bevillingsutøvelsen. Da skal det eventuelt tildeles to bevillinger for samme virksomhet av hensyn til kontrollmuligheten. Jmf. alkohollovens § 4-2 tredje ledd, og Ot pr nr 7(1996-97)

4.7. Salgsbevilling

Det opprettes ikke kommunale ølutsalg i Fredrikstad. Det anses ikke som et hensiktsmessig virkemiddel for å redusere alkoholkonsumet i kommunen. Det innføres heller ikke noen generell ordning med salg av øl over disk. Som vilkår for en bevilling bør dette likevel ikke avvises. I tilfeller der andre faktorer taler mot at det skal gis salgsbevilling for øl, kan dette være et vilkår kommunen bør velge å benytte seg av. Som et eksempel på et slikt tilfelle kan være der erfaringen ved en bevillingsutøvelse er slik at det kan være tvil om ny bevilling skal gis.

Det gis i sin alminnelighet salgsbevilling for øl til dagligvareforretninger. Som det fremgår av loven skal det ikke gis salgsbevilling til kiosk eller bensinstasjoner. Det er heller ikke ønskelig med opprettelse av rene ølutsalg i kommunen.

4.8. Søknad/vedtak om skjenkebevilling

Søknad om en salgs- eller skjenkebevilling skal sendes kommunen på nærmere fastsatt søknadsskjema. Kommunen fastsetter fristen for innlevering av søknadsskjema. Denne skal fastsettes slik at alle instanser har god tid til å behandle og uttale seg til søknaden. I Fredrikstad er antall søknader stort, slik at det må settes av god tid til behandling av disse sakene, administrativt og politisk. Søknaden skal inneholde all informasjon som er relevant for vurderingen av de hensyn kommunen kan vektlegge under sin behandling. Ved søknaden skal eierskapet være dokumentert, hvem som har det daglige lederansvaret, samt hvem som skal være styrer/stedfortreder for bevillingen ved det enkelte salgs- /skjenkestedet. Søker skal selv dokumentere vandelskravet for de dette kravet stilles overfor. De personene som skal ha dokumenterte kunnskaper om alkoholoven skal vedlegge søknaden dokumentasjon om at dette kravet er oppfylt.

Søknaden skal videre inneholde dokumentasjon om stedets størrelse, brannvesenets godkjenning for antall personer i lokalene, målgruppe, forventet åpningstid, typebeskrivelse av egen virksomhet. Der hvor kommunen krever ordensvakt, skal det dokumenteres hvorledes dette blir løst, også om ordensvaktens kvalifikasjoner.

Kommunen kan kreve tegninger i forhold til hvorledes virksomheten er planlagt innredet. Dersom kommunen allerede har mottatt denne type dokumentasjon, bør ikke dette vedlegges med mindre det er gjort/blir planlagt utført endringer.

Det vil kunne hevdes at dokumentasjonskravet er omfattende for bevillingssøkeren. Det er imidlertid ikke urimelig at en søknad som danner grunnlaget for en omfattende næringsvirksomhet, og for ansettelsesforhold i denne virksomheten, er veldokumentert.

Det skal fremgå av søknadsskjemaet at mangelfull informasjon/dokumentasjon gir grunnlag for ikke å innvilge en søknad. Alle søknader skal i henhold til forvaltningsloven behandles. Søknader som er innkommet etter den frist som kommunen har satt for ny bevillingsperiode, kan ikke påregnes å bli behandlet før bevillingsperioden utløper.

Vedtaket skal bygge på uttalelser fra alle relevante instanser og på innholdet i denne planen. Vedtaket skal inneholde begrunnelse om på hvilke grunnlag en søknad er innvilget/avslått. Dersom en søknad innvilges skal det fremgå hvilke forutsetninger som er lagt til grunn og om det eventuelt er knyttet særlige vilkår til bevillingen. Det skal også fremgå av vedtaket dersom det for virksomheten er gjort gjeldende en annen skjenke-/åpningstid enn det som eventuelt er vedtatt generelt for kommunen. Kommunen bør også gjennom vedtaket pålegge bevillingshaver dokumentasjonskrav i forhold til forventet skjenke-/salgsvolum, da dette skal danne grunnlag for fastsettelse av bevillingsgebyret. Bevillingshaver har plikt til å oppgi sin omsetning til bevillingsmyndigheten. Bevillingsgebyret fastsettes i samsvar med departementets forskrifter om beregning og innbetaling. Retningslinjer for innrapportering på omsatt volum gis i forbindelse med bevillingsvedtaket. Det tas inn i delegeringsreglementet

for kommunen at rådmannen er delegert myndighet til å fastsette bevillingsgebyret for skjenking og salg av øl.

4.9. Hovedtrekk for utøvelse av forvaltningsskjønnet

Følgende steder bør ikke tildeles permanent bevilling for skjenking av alkohol:

- a) steder lokalisert i umiddelbar nærhet av typisk boligområde.
- b) gatekjøkken, hamburgerbarer og lignende.
- c) steder lokalisert i umiddelbar nærhet av skoler eller idrettsanlegg.
- d) steder plassert i eller tett ved alkoholfrie fritidstilbud.
- e) serveringssteder basert på ungdom.
- f) idrettsarrangement.

Oppsummeringen er sterkt retningsgivende og unntak skal behandles av formannskapet.

Ved tildeling av bevillinger til alle typer virksomheter beskrevet i denne planen, samt søknader om utvidelse fra for eksempel bevilling for øl- og vin til brennevin, skal følgende tillegges negativ vekt (punktene er ikke uttømmende):

- a) Tidligere brudd på alkoholloven med forskrifter
- b) Endring av driftskonsept uten godkjenning
- c) Klanderverdige ordens- og trafikkmessige forhold

For alle typer virksomhet nevnt i denne planen skal det ikke være anledning til å ha åpent ut over de tidspunkt Fredrikstad kommune har fastsatt gjennom en forskrift for kommunen, eller gjennom enkeltvedtak knyttet til den enkelte bevilling.

4.10. Kontrollvirksomheten

Ansvar for kontrollvirksomheten legges til kontrollutvalget for alkohol etter forskrifter hjemlet i alkoholloven.

Det skal utarbeides egen instruks for hvorledes kontrollen med salgs- og skjenkebevillinger utøves i kommunen. Det skal også utarbeides retningslinjer for hvorledes rapporteringen tilbake til oppdragsgiver skal utføres. Kontrollen skal også utføres med henblikk på de vilkår som er fastsatt i bevillingen. Det betyr i praksis at de som utfører kontrollen må ha anledning til å gjøre seg kjent med under hvilke forutsetninger en bevilling er gitt.

Det er også i denne planen tatt inn retningslinjer for hva som vil være kommunens normalreaksjon dersom det avdekkes overtredelser i henhold til lovverk og forskrift gitt i medhold av loven. Det er fastsatt i loven at en bevilling er gitt til et bestemt lokale og til en bestemt type virksomhet. Fredrikstad kommune bør reagere strengt dersom en virksomhet foretar endringer i driftskonsept uten tillatelse, og normalt bør bevillingen bortfalle dersom vilkåret om type virksomhet i praksis endres uten at endringen er godkjent av kommunen.

Dersom kontrollvirksomheten avdekker at et eller flere skjenkesteder er så uoversiktlig innredet at det er vanskelig å føre kontroll med skjenkingen, skal dette rapporteres slik at

dette kan bli tatt med i vurderingen i forbindelse med en eventuell søknad om fornyelse av bevillingen. Slike anmerkninger må selvsagt bli gjort kjent for bevillingshaver.

Kontrollutvalget prioriterer hvordan og hvor ofte kontrollen skal utføres, og det bestemmer også hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for tilbakereporteringen.

Kontrollaktiviteten skal skjerpes, og det skal legges til rette for planlagte kontroller av utesteder der kommunen samarbeider med politi, skattemyndigheter, mattilsynet, toll- og avgiftsdirektoratet m.fl. i samordnede kontrollaksjoner.

Formannskapet vedtar retningslinjer for kommunens normalreaksjon dersom det avdekkes overtredelser av alkoholloven eller forskrifter gitt i medhold av denne. Formannskapet vedtar også retningslinjer for hvorledes kommunen forholder seg til brudd på forutsetninger hvorved en bevilling er tildelt. Formannskapet står fritt til å delegere til rådmannen i den utstrekning loven gir hjemmel til dette. Utvalget foreslår at formannskapet følger følgende retningslinjer:

Retningslinjer for kontrollvirksomheten

1. Når det avdekkes brudd på lovverk eller forskrifter for salg eller skjenking av alkoholholdige drikkevarer eller annet lovverk som har sammenheng med alkohollovens formål, skal administrasjonen snarest mulig legge saken frem for kontrollutvalget for alkohol.
2. Kontrollutvalget for alkohol er delegert myndighet til å foreta de reaksjonsformer som utvalget finner nødvendig. Dette gjelder også myndighet til midlertidig inndragning av bevilling med inntil 14 dager. Inndragning ut over dette skal forelegges formannskapet til behandling etter anbefaling fra kontrollutvalget for alkohol.
3. Ved første gangs overtredelse av lovverket skal bevillingshaver enten tilskrives eller gis en skriftlig advarsel, avhengig av overtredelsens karakter, jf. alkohollovens § 1-8. Ved første gangs overtredelse i alvorlige saker, slik som salg eller skjenking til mindreårige, bør dette føre til inndragning av bevillingen for minst 2 uker. Ved overskjenking bør dette generelt føre til inndragning i minimum 3 dager
4. Ved annen gangs overtredelse vurderes en midlertidig inndragning av bevillingen, avhengig av overtredelsens karakter. Ved annen gangs overtredelse av lover om salg eller skjenking til mindreårige, bør bevillingen inndras for minst 3 måneder. Ytterligere overtredelse av samme bestemmelse bør føre til inndragning for resten av bevillingsperioden.
5. Ved omsetning av narkotika ved skjenkestedet kan bevillingen inndras midlertidig. Jfr alkohollovens § 1-8 tredje ledd.
6. Ved manglende innbetaling av salgs- og skjenkeavgift innen den tidsfrist som kommunen fastsetter, gjelder følgende ordning:
  - a) Inndragning gjøres midlertidig for 14 dager. Det innføres karenstid på 14 dager selv om avgiften blir betalt før de 14 dagene er utløpt.
  - b) Dersom avgiften fortsatt er ubetalt, inndras bevillingen for resten av bevillingsperioden.
  - c) Rådmannen delegeres myndighet til å inndra bevillingen etter denne bestemmelse i henhold til formannskapets vedtak av 06.04.2000, sak 00/0043.

